ਬੋਬੀ
ਬਨਾਮ
ਕੇਰਲ ਦੀ ਸਟੇਟ
(ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1439 ਦਾ 2009)
ਜਨਵਰੀ 12, 2023

[ਬੀ. ਆਰ. ਗਵਾਈ ਅਤੇ ਐਮ. ਐਮ. ਸੁੰਦਰੇਸ਼, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 – ਧਾਰਾ 27 – ਤੱਥ ਦੀ ਖੋਜ – ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਟ੍ਰਾਇਲ – ਤਿੰਨ ਦੋਸ਼ੀ – ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 3-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਣਾਈ ਗਈ ਖੁਲਾਸਾ ਬਿਆਨ – ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਪਤੀ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ – ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ – ਫੈਸਲਾ: ਧਾਰਾ 27 ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਖੋਜੇ ਗਏ ਤੱਥ ਨੇ ਉਸ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਅਤੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਤੱਥ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ – ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਸਤੂ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਪਿਛਲੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਸ ਦੀ ਖੋਜ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ – ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕੋਈ ਤੱਥ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਖੋਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਕੁਝ ਗਾਰੰਟੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੱਚੀ ਸੀ ਅਤੇ ਨਤੀਜਤਨ ਉਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ – ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 27 ਅਧੀਨ ਖੋਜ ਪੰਚਨਾਮਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਰੱਖਦਾ ਹੈ – ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਬਰਾਮਦਗੀ ਪੰਚਨਾਮਾ ਉਕਤ ਮੰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 3-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਧਾਰਾ 27 ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ – ਨਤੀਜਤਨ, ਅਭਿਯੋਗ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 3-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ – ਆਈਪੀਸੀ – ਧਾਰਾਵਾਂ 395, 364, 365, 380, 201, 302 ਅਤੇ 302 ਨਾਲ ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ।

ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 – ਧਾਰਾ 27 – ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ – ਫੈਸਲਾ: ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਇਸ ਵਿਚਾਰ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਤੱਥ ਕਿਸੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਖੋਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਕੁਝ ਗਾਰੰਟੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੱਚੀ ਸੀ ਅਤੇ ਨਤੀਜਤਨ ਉਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਬੂਤ – ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸਿਧਾਂਤ – ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ – ਫੈਸਲਾ: ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸਿਧਾਂਤ ਉਸ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਜਿਊਂਦਾ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਦਾ ਸਮਾਂ ਅੰਤਰ ਇੰਨਾ ਛੋਟਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਲੇਖਕ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਣਦੀ ਹੈ

ਅਸੰਭਵ – ਜੇਕਰ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਦੇਖੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤ ਪਾਇਆ ਜਾਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਲੰਬਾ ਅੰਤਰ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਟ੍ਰਾਯਲ – ਕਤਲ ਦਾ ਮਾਮਲਾ – ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਜਨਕ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਕੇਸ – ਪਰਿਸਥਿਤੀਜਨਕ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸਰਾਹਣਾ – ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਖਿਲਾਫ ਇਕੋ ਇਕ ਪਰਿਸਥਿਤੀ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਨਾਲ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪੀਡਬਲਿਊ-1 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਸੀ – ਪਰ, ਸਿਰਫ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਦੇਖੇ ਜਾਣ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ – ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਨਿਸਚਿਤ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢਣ ਵਾਲੇ ਇਲਜ਼ਾਮਯੋਗ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਆ – ਟ੍ਰਾਯਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਮੁਨਾਸਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ – ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਬਰੀ – ਆਈਪੀਸੀ – ਧਾਰਾਵਾਂ 395, 364, 365, 380, 201, 302 ਅਤੇ 302 ਰ/ਵ 34.

ਸਬੂਤ – ਪਰਿਸਥਿਤੀਜਨਕ ਸਬੂਤ – ਸਰਾਹਣਾ ਦੀ – ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਜਨਕ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ

ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਸਬੰਧੀ ਸੋਨੇ ਦੇ ਉਸੂਲਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ – ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਟ੍ਰਾਯਲ।

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ

ਫੈਸਲਾ: 1. ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਲਈ ਉਹ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦਾ ਨਿਸਚਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਉਸੂਲ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ 'ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ' ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ 'ਹੋ ਸਕਦਾ' ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾ ਸਕੇ। 'ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ' ਅਤੇ 'ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸਾਬਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ' ਵਿੱਚ ਨਾ ਸਿਰਫ ਵਿਆਕਰਣਿਕ ਪਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਫਰਕ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਤੱਥ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨਾਲ ਹੀ ਸੁਸੰਗਤ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਭਾਵ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਾਰਣਾ 'ਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ। ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਹਰ ਸੰਭਵ ਧਾਰਣਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਿਰਫ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਧਾਰਣਾ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਇੰਨੀ ਪੂਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਬੇਗੁਨਾਹੀ ਨਾਲ ਸੁਸੰਗਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਚਿਤ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਨਾ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

2. ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਮੰਗਦੀ ਹੈ ਕਿ ਖੋਜੇ ਗਏ ਤੱਥ ਉਸ ਥਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਥੋਂ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਅਤੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਤੱਥ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਸਤੂ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਪਿਛਲੇ ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਰੇ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸਦੀ ਖੋਜ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਉਮੀਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਈਓ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਅਧੀਨ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਪੰਚਨਾਮਾ ਨੂੰ ਖਿੱਚੇ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਪੰਚਨਾਮਾ ਉਪਰੋਕਤ ਮੰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 3/ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਭਿਯੋਗ ਇਹ ਪਰਿਸਥਿਤੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਸ਼ਰੀਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 3/ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਬਿਨਾਹ 'ਤੇ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

3. ਜਿਹੜੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਾਧੂ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਫਾਵੜੇ ਦੀ ਕਥਿਤ ਬਰਾਮਦਗੀ ਹੈ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਫਾਵੜਾ ਵੀ ਉਸੇ ਥਾਂ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿੱਥੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 3/ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੁੜ ਕੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਫਾਵੜਾ ਜਿੱਥੋਂ ਬਰਾਮਦ ਹੋਇਆ ਸੀ ਉਹ ਥਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 3/ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖੁਲਾਸਾ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ; ਫਿਰ ਵੀ, ਇਸਨੇ ਉਕਤ ਫਾਵੜੇ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਮੰਨਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਬਰਾਮਦਗੀ ਉਸ ਥਾਂ ਤੋਂ ਸੀ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਖੋਜ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਕੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

4. ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਬਚਿਆ ਇਕੋ ਹੀ ਹਾਲਾਤ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਨਾਲ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪੀਡਬਲਿਊ1 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ, ਸਿਰਫ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਦੇਖੇ ਜਾਣ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ, ਦੋਸ਼ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਅਭਿਯੋਗ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 3/ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਹੋਈ ਸੀ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 3/ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਘਰ ਤੋਂ ਸਮਾਨ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ, ਭਾਵੇਂ ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਨਕਲੀ ਅਤੇ ਗੜਬੜ ਸੀ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਫਾਵੜੇ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਉਸ ਥਾਂ ਤੋਂ ਹੋਈ ਸੀ ਜੋ, ਭਾਵੇਂ ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 3/ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖੁਲਾਸਾ ਬਿਆਨ ਕਾਰਨ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਅਭਿਯੋਗ ਇਨਕਰਿਮਨੇਟਿੰਗ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਚੇਨ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਤੀਜੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ।

ਸ਼ਰਦ ਬਿਰਧੀਚੰਦ ਸਰਦਾ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (1984) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 116 : [1985] 1

ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 88; ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸਤੀਸ਼ (2005) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 114 : [2005] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1132; ਚੰਦਰਨ ਬਨਾਮ ਤਮਿਲ ਨਾਡੂ ਰਾਜ (1978) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 90 : [1979] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 176; ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਡੇਵਿਡ ਰੋਜਾਰੀਓ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ (2002) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 728:[2002] 2 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 419 ਅਤੇ ਸੁਬ੍ਰਮਣਯ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ 2022 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ. 1400 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸੁਰੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਬਹਰੀ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ 1995 ਸੁਪਲ. (1) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 80 : [1994] 1 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 483 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਪੁਲੁਕੁਰੀ ਕੋਟਯਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕਿੰਗ-ਐਮਪਰਰ 1946 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਪੀ.ਸੀ. 47 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਲਾ ਰੈਫਰੈਂਸ

[1994] 1 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 483 ਪੈਰਾ 8 ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1985] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 88 ਪੈਰਾ 9 ਵਿੱਚ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[2005] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1132 ਪੈਰਾ 16 ਵਿੱਚ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[1979] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 176 ਪੈਰਾ 22 ਵਿੱਚ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[2002] 2 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 419 ਪੈਰਾ 24 ਵਿੱਚ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲੇਟ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨ : ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1439 ਦੀ 2009.

25.08.2008 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਕੇਰਲ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਰਨਾਕੁਲਮ ਵਿੱਚ ਸੀ.ਆਰ.ਐਲ.ਏ. ਨੰਬਰ 326 ਦੀ 2005 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਆਰ. ਬਸੰਤ, ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ, ਅਬਦੁੱਲਾ ਨਸੀਹ ਵੀ. ਟੀ., ਮੀਨਾ ਕੇ. ਪੌਲੋਸ, ਅਕਸ਼ੈ, ਅਸ਼ੋਕ ਬਸੋਯਾ, ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਸ਼੍ਰੁਤੀ ਜੋਸ, ਪੀ. ਐਸ. ਸੁਧੀਰ, ਵਕੀਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਕੇ. ਐਨ. ਬਾਲਗੋਪਾਲ, ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ, ਹਰਸ਼ਦ ਵੀ. ਹਮੀਦ, ਦਿਲੀਪ ਪੂਲੱਕੋਟ, ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਐਸ਼ਲੀ ਹਰਸ਼ਦ, ਵਕੀਲ ਜਵਾਬੀ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਬੀ. ਆਰ. ਗਵਾਈ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਵੱਲੋਂ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ।

1. ਇਹ ਅਪੀਲ 25ਵੀਂ ਅਗਸਤ 2008 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕੇਰਲ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਅਰਨਾਕੁਲਮ ਵਿੱਚ (ਇਸਨੂੰ ਅਗੇ "ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ" ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 326, 230 ਅਤੇ 847 ਦੇ 2005 ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਬੂ @ ਸ਼ਿਬੂ ਸਿੰਘ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1) ਅਤੇ ਬੋਬੀ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 3/ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਥੇ) ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਕੇ, 18ਵੀਂ ਦਸੰਬਰ 2004 ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੈਸ਼ਨਜ਼ ਜੱਜ, ਫਾਸਟ ਟ੍ਰੈਕ ਕੋਰਟ–II (ਅਧਾਰਕ ਅਦਾਲਤ), ਥ੍ਰਿਸੂਰ ਵੱਲੋਂ (ਇਸਨੂੰ ਅਗੇ "ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ" ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਸੈਸ਼ਨ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 208 ਦੇ 2003 ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਿਜੂ @ ਬਾਬਿਸ਼ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2) ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ

ਉਸਨੂੰ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

2. ਵੇਰਵਿਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਤੱਥ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:

2.1 21ਵੀਂ ਨਵੰਬਰ, 2000 ਨੂੰ, ਲੀਲਾ ਵਿਸ਼ਵਨਾਥਨ ਦੀ ਪਤਨੀ (ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ/PW-1) ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਅੰਥਿਕਕਾਡੂ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਥ੍ਰਿਸੂਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਸ਼ਿਬੂ @ ਸ਼ਿਬੂ ਸਿੰਘ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1), ਉਸਦੇ ਪਤੀ, ਵਿਸ਼ਵਨਾਥਨ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਦਾ ਛੋਟਾ ਭਰਾ, ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਕਈ ਚੋਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਜਿਥੇ ਚੋਰੀ ਦੇ ਸਮਾਨ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਵੱਲੋਂ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

2.2 ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਬੂ @ ਸ਼ਿਬੂ ਸਿੰਘ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1) ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਫਰਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਭੱਜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਵਿਸ਼ਵਨਾਥਨ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣ ਦੇ ਡਰ ਕਾਰਨ, ਸ਼ਿਬੂ @ ਸ਼ਿਬੂ ਸਿੰਘ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1) ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ, ਭਾਵ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2 ਤੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 7 ਤੱਕ, 20.11.2000 ਨੂੰ ਰਾਤ 08.00 ਵਜੇ ਵਿਸ਼ਵਨਾਥਨ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਦੇ ਘਰ ਇੱਕ ਜੀਪ ਵਿੱਚ ਆਏ। ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਫਿਰ ਵਿਸ਼ਵਨਾਥਨ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਨੂੰ ਛੁਰੀ ਦੀ ਨੋਕ ਤੇ ਰੱਖਿਆ, ਜਬਰਦਸਤੀ ਉਸਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਾਬ ਪਾਈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਪੀਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਦ ਤੱਕ ਕਿ ਉਹ ਬੇਹੋਸ਼ ਨਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਲੀਲਾ (ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ/PW-1) ਨੇ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਛੁਰੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਦੀ ਹਥੇਲੀ ਉੱਤੇ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਉਸਨੂੰ ਲੈ ਜਾਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਉਸ ਉੱਤੇ ਵਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਲੀਲਾ (ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ/PW-1) ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਅੱਖਾਂ 'ਤੇ ਪੱਟੀ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਇੱਕ ਜੀਪ ਵਿੱਚ ਲੈ ਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਲਗਭਗ 30 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰੀ ਤੱਕ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ/PW-1 ਨੂੰ ਪੂਮਾਲਾ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਉਸਦਾ ਆਪਣਾ ਪਿੰਡ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਸੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਇੱਕ ਸਥਾਨਕ ਨਾਮ ਬੈਜੂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚੀ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਬਾਬੂ (PW-6) ਨੂੰ ਉਕਤ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ, ਜਿਸਨੇ ਉਸ ਰਾਤ ਵਿਸ਼ਵਨਾਥਨ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ, ਭਾਵ, 21ਵੀਂ ਨਵੰਬਰ 2000 ਨੂੰ, ਲੀਲਾ (ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ/PW-1) ਅਤੇ ਬਾਬੂ (PW-6) ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਅੰਥਿਕਕਾਡੂ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਥ੍ਰਿਸੂਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਬਿਆਨ (Ext. P-1) ਦਰਜ ਕਰਵਾਇਆ। ਉਕਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਸਮਗਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ (Ext. P-19) (ਛੋਟੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, “FIR”) ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸੀ ਭਾਰਤੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 395 ਅਤੇ 365 ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਵਿਅਕਤੀ ਪੀਨਲ ਕੋਡ, 1860 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "IPC" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ)।

2.3 ਬੋਬੀ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 3/ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਥੇ) ਨੂੰ 25 ਨਵੰਬਰ 2000 ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਖੁਲਾਸਾ ਬਿਆਨ (ਐਕਸ. ਪੀ-23) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਵਿਸ਼ਵਨਾਥਨ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ, ਜੋ ਕਿ ਪੱਟੀਥਾਰਾ ਵਿੱਚ ਭਾਰਥਪੁਜ਼ਾ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਦਫਨਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਨੂੰ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਚੋਰੀ ਦਾ ਸਮਾਨ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ ਘਰ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਐਕਸ. ਪੀ-14 ਵਜੋਂ ਚਿੰਨ੍ਹਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸ਼ਿਬੂ @ ਸ਼ਿਬੂ ਸਿੰਘ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1) ਅਤੇ ਬਿਜੂ @ ਬਾਬੂ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2) ਨੂੰ 28 ਨਵੰਬਰ 2000 ਨੂੰ ਗੁਰੂਵਾਯੂਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲੌਜ ਤੋਂ ਗੁਰੂਵਾਯੂਰ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ 2 ਦਸੰਬਰ 2000 ਨੂੰ ਅੰਤਿੱਕਾਡੂ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸ਼ਿਬੂ @ ਸ਼ਿਬੂ ਸਿੰਘ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1) ਦੇ ਖੁਲਾਸਾ ਬਿਆਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਦਫਨਾਉਣ ਵਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਨੂੰ ਖੋਦਣ ਲਈ ਵਰਤੀ ਗਈ ਫਾਵੜੀ ਨੂੰ ਉਸ ਸਥਾਨ ਦੇ ਨੇੜੇ ਇੱਕ ਪਲਾਸਟਿਕ ਬੈਗ ਵਿੱਚ ਛੁਪਾ ਕੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ।

2.4 ਜਾਂਚ ਦੇ ਸਮਾਪਨ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਚਾਰਜ-ਸ਼ੀਟ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਪਹਿਲੀ ਕਲਾਸ, ਕੋਰਟ–II, ਤ੍ਰਿਸ਼ੂਰ ਅੱਗੇ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਿਸਨੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਤ੍ਰਿਸ਼ੂਰ ਦੀ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਾਇਲ ਲਈ ਭੇਜਿਆ।

2.5 ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 395, 364, 365, 380 ਅਤੇ 302 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 34 ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਗਏ।

2.6 ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬੇਕਸੂਰ ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਅਭਿਯੋਜਨ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ 33 ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਗਵਾਹੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਅਭਿਯੋਜਨ ਨੇ 14 ਮੈਟੀਰੀਅਲ ਆਬਜੈਕਟਸ ਨੂੰ ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਜੋ ਕਿ ਐਮ.ਓ. 1 ਤੋਂ ਐਮ.ਓ. 14 ਵਜੋਂ ਚਿੰਨ੍ਹਤ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਬਚਾਅ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੌਰਾਨ, ਸੇਖਰਨ (ਡੀ.ਡਬਲਿਊ-1), ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਗਵਾਹੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ, 1973 (ਛੋਟੇ ਵਿੱਚ, “ਦ ਕ੍ਰ.ਪ੍ਰ.ਸੀ.”) ਦੀ ਧਾਰਾ 313 ਅਧੀਨ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿੱਥੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਹ ਹਾਲਾਤ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਖਿਲਾਫ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਆਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਦੇ ਸਮਾਪਨ 'ਤੇ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸ਼ਿਬੂ @ ਸ਼ਿਬੂ ਸਿੰਘ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1), ਬਿਜੂ @ ਬਾਬੂ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2) ਅਤੇ ਬੋਬੀ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 3/ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਥੇ) ਨੂੰ ਲਗਾਏ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਤਦਨੁਸਾਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 34 ਅਧੀਨ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 364, 395, ਅਤੇ 201 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 34 ਅਧੀਨ ਵੱਖ ਵੱਖ ਅਵਧੀਆਂ ਲਈ ਸਖਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ। ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

2.7 ਇਸ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 3 ਤੱਕ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀਆਂ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਿਬੂ @ ਸ਼ਿਬੂ ਸਿੰਘ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1) ਅਤੇ ਬੋਬੀ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 3/ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਥੇ) ਦੁਆਰਾ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਬਿਜੂ @ ਬਾਬੂ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2) ਦੁਆਰਾ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਿਜੂ @ ਬਾਬੂ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2) ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

3. ਇਸ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ।

4. ਅਸੀਂ ਸ੍ਰੀ ਆਰ. ਬਸੰਤ, ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ–ਬੋਬੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਕੇ.ਐਨ. ਬਾਲਗੋਪਾਲ, ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਜੋ ਜਵਾਬੀ–ਰਾਜ ਕੇਰਲਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਹਨ।

5. ਸ੍ਰੀ ਬਸੰਤ, ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੋਵੇਂ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ–ਬੋਬੀ ਨੂੰ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 395, 365, 364, 201, 380, 302 ਅਤੇ 302 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 34 ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਭਿਯੋਜਨ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ–ਬੋਬੀ ਖਿਲਾਫ ਆਪਣਾ ਮਾਮਲਾ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਭਿਯੋਜਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਖਾਮੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵੀ ਪਾਇਆ ਕਿ ਟਰਾਇਲ ਦੌਰਾਨ ਜਾਂਚੇ ਗਏ ਅਭਿਯੋਜਨ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਸਨ। ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਿਜੂ @ ਬਾਬੂ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2) ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ/ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-1 ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਨੂੰ ਵੀ ਦੇਖਿਆ, ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਕਤ ਦੋਸ਼ੀ ਬਿਜੂ @ ਬਾਬੂ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2) ਨੂੰ ਉਸ 'ਤੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

6. ਸ੍ਰੀ ਬਸੰਤ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਪਹਿਲ 'ਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਪੁਲਿਸ ਅੱਗੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਨਾ ਤਾਂ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਅਧੀਨ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਸ਼ਵਨਾਥਨ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਆਜ਼ਾਦ ਜਾਂ ਪੰਚ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਲਏ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ (ਛੋਟੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, 'ਆਈਓ') ਦਾ ਫਰਜ਼ ਸੀ ਕਿ ਬੋਬੀ (ਇਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ) ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਉਕਤ ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ ਤਿਆਰ ਕਰੇ ਅਤੇ ਆਈਓ ਵੱਲੋਂ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਕਰਨਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰੇਗਾ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਜਿੰਨਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ।

7. ਸ੍ਰੀ ਬਸੰਤ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਿਰਫ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਦੇਖੇ ਜਾਣ ਦੀ ਥਿਊਰੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ

ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਦੇਖੇ ਜਾਣ ਦੀ ਥਿਊਰੀ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਇਲ ਦੌਰਾਨ ਜਾਂਚੇ ਗਏ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹੋਰ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਅਭਿਯੋਗ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸਾਂ ਨੂੰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸਿਰਫ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

8. ਸ੍ਰੀ ਬਾਲਗੋਪਾਲ, ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਸਮਾਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਲੱਗੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਇਲਜ਼ਾਮਾਤੀ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਉਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨੂੰ ਵੀ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਤੀਜੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਸੁਰੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਬਹਿਰੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

9. ਬੇਸ਼ੱਕ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਜਨਕ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਤਿੰਨ-ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਸ਼ਰਦ ਬਿਰਧੀਚੰਦ ਸਰਦਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿੱਚ ਪਰਿਸਥਿਤੀਜਨਕ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਸਬੰਧੀ ਸੁਨਹਿਰੀ ਸਿਦਾਂਤ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਭਦਾਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ:

“153. ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਗਹਿਰੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਤੋਂ ਇਹ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਖਿਲਾਫ ਕੇਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣ:

ਉਹ ਹਾਲਾਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਨਿਸਚਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।NONE

ਇੱਥੇ ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੰਕੇਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਹਾਲਾਤ “ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਜਾਂ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ” ਅਤੇ ਨਾ ਕਿ “ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ” ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਾ ਸਿਰਫ ਵਿਆਕਰਣਿਕ ਪਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਫਰਕ ਹੈ ਜੋ “ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ” ਅਤੇ “ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ” ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਸਹਾਬਰਾਓ ਬੋਬਾਡੇ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ [(1973) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 793 : 1973 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 1033 : 1973 ਕ੍ਰਿਲ ਐਲ.ਜੇ. 1783] ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ: [ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੈਰਾ 19, ਪੰਨਾ 807: ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) ਪੰਨਾ 1047]

“ਜ਼ਰੂਰ, ਇਹ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਸਿਦਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ‘ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ’ ਅਤੇ ‘ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ’ ਵਿੱਚ ਮਾਨਸਿਕ ਦੂਰੀ ਲੰਬੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਕਲਪਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੱਕੇ ਨਿਸਚਿਤਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਦੀ ਹੈ।”

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋਏ ਤੱਥ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਕਲਪਨਾ ਨਾਲ ਹੀ ਸੁਸੰਗਤ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਭਾਵ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਲਪਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਪਸ਼ਟ ਨਾ ਹੋਣ ਚਾਹੀਦੇ ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ,NONE

ਹਾਲਾਤ ਨਿਰਣਾਇਕ ਕਿਸਮ ਦੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵ੍ਰਿਤੀ ਵਾਲੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ,NONE

ਉਹ ਹਰ ਸੰਭਵ ਕਲਪਨਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਿਰਫ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਲਪਨਾ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਅਤੇNONE

ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਇੰਨੀ ਪੂਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਬੇਗੁਨਾਹੀ ਨਾਲ ਸੁਸੰਗਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਚਿਤ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਨਾ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।”NONE

10. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਨਿਸਚੇ ਦੇ ਨਿਸਚਾ ਤੋਂ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ ਅਭਿਯੋਗ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਸਿਦਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ 'ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ' ਅਤੇ ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ 'ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ' ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਤੱਥ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨਾਲ ਹੀ ਸੁਸੰਗਤ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਭਾਵ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਲਪਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਪਸ਼ਟ ਨਾ ਹੋਣ ਚਾਹੀਦੇ ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਤ ਅਜਿਹੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜੋ ਹਰ ਸੰਭਵ ਕਲਪਨਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਿਰਫ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਲਪਨਾ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰਨ। ਇਹ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਇੰਨੀ ਪੂਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਬੇਗੁਨਾਹੀ ਨਾਲ ਸੁਸੰਗਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਚਿਤ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਨਾ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

11. ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਗਵਾਈ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਹੈ।

12. ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ:

(i) ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ;

(ii) ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 3-ਬੋਬੀ ਤੋਂ ਚੋਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਸਮੇਤ ਗਹਿਣੇ ਬਰਾਮਦ ਹੋਏ;

(iii) ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1-ਸ਼ਿਬੂ @ ਸ਼ਿਬੂ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਫਾਵੜਾ ਬਰਾਮਦ ਹੋਇਆ;

(iv) ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 3-ਬੋਬੀ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈ;

13. ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 3 ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਖਿਲਾਫ ਉਪਰੋਕਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਬਿਜੂ @ ਬਾਬੀ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2) ਖਿਲਾਫ ਕੇਸ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਅਤੇ ਤਦਨੁਸਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

14. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਬੈਂਚ ਨੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਾਇਆ ਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ, ਜਿਹਨਾਂ ਤੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 3 ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਕੇਸ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

15. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਪਰਿਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਦੋਸ਼ੀ ਪਰਿਸਥਿਤੀ ਵਜੋਂ ਪਾਇਆ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਨਾਲ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪੀਡਬਲਿਊ-1 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੋਰ ਪਾਇਆ ਕਿ, ਜਿਹਨਾਂ ਤੱਕ ਬੋਬੀ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 3/ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਥੇ) ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਸਬੰਧੀ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਸੀ। ਜਿਹਨਾਂ ਤੱਕ ਸ਼ਿਬੂ @ ਸ਼ਿਬੂ ਸਿੰਘ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1) ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਉਸ ਥਾਂ ਨੂੰ ਖੋਦਣ ਲਈ ਵਰਤੀ ਗਈ ਫਾਵੜੀ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ, ਜਿੱਥੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਸਰੀਰ ਛੁਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਪਰਿਸਥਿਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਸ਼ਿਬੂ @ ਸ਼ਿਬੂ ਸਿੰਘ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1) ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ।

16. ਜਿਹਨਾਂ ਤੱਕ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਦੇਖੇ ਜਾਣ ਦੀ ਥਿਊਰੀ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਸ ਕੋਰਟ ਦੇ ਕੇਸ ਸਟੇਟ ਆਫ ਯੂ.ਪੀ. ਬਨਾਮ ਸਤੀਸ਼3$_{SUPERSCRIPT}$ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੇਠਲੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਹੋਵੇਗਾ:

"22. ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਦੇਖੇ ਜਾਣ ਦੀ ਥਿਊਰੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਜਿਉਂਦਾ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਸਮਾਂ ਦਾ ਅੰਤਰ ਇੰਨਾ ਘੱਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਲੇਖਕ ਹੋਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ

ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਇੱਕੱਠੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣ ਦੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸਬੂਤ ਨਾ ਹੋਣ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਖਤਰਨਾਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸਬੂਤ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਗਵਾਹਾਂ ਪੀਡਬਲਿਊ 3 ਅਤੇ 5 ਦੁਆਰਾ ਇੱਕੱਠੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪੀਡਬਲਿਊ 2 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਇਲਾਵਾ।"

17. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਫ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਦੇਖੇ ਜਾਣ ਦੀ ਥਿਊਰੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਜਿਊਂਦਾ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਸਮਾਂ ਦਾ ਅੰਤਰ ਇੰਨਾ ਘੱਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਲੇਖਕ ਹੋਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਦੇਖੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤ ਪਾਇਆ ਜਾਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਲੰਬਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

18. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ/ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-1 ਅਨੁਸਾਰ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ 20ਵੀਂ$_{SUPERSCRIPT}$ ਨਵੰਬਰ 2000 ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ 08.00 ਵਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਲੈ ਜਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਤਰਕ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ 21ਵੀਂ$_{SUPERSCRIPT}$ ਨਵੰਬਰ, 2000 ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ 25ਵੀਂ$_{SUPERSCRIPT}$ ਨਵੰਬਰ, 2000 ਨੂੰ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ। ਆਈ.ਓ. ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ, 25ਵੀਂ$_{SUPERSCRIPT}$ ਨਵੰਬਰ, 2000 ਨੂੰ, ਗੁਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਬੋਬੀ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 3/ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਥੇ) ਮਨਾਲੂਰ ਕਦਾਵੂ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਥਾਣ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ 02.00 ਵਜੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ, ਉਸ ਦੇ ਕਬੂਲਨਾਮੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲੇਖ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਤੋਂ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਉਸ ਨੇ ਹੋਰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸੇ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਥਾਣ ਵੱਲ ਲੈ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਭਰਥਾਪੁਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਦਫਨਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ, ਢੀਲੀ ਮਿੱਟੀ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਜੀਬ ਸਮਾਂ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਹੋਰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ, 26ਵੀਂ$_{SUPERSCRIPT}$ ਨਵੰਬਰ 2000 ਨੂੰ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਉਸ ਥਾਣ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਅਤੇ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ, ਓਟਾਪਾਲਮ ਨੇ ਇਨਕੁਆਸਟ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ।

19. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਜਦੋਂ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-1 ਅਨੁਸਾਰ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਲੈ ਜਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਨੂੰ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪੰਜ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਅੰਤਰ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਹਿਮ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਬੋਬੀ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 3/ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਥੇ) ਦੇ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਇਸ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਜੇ ਅਭਿਯੋਗ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਹ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਬੋਬੀ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 3/ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਥੇ) ਦੇ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਪੰਜ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਤਰ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

“ਦੂਸਰਾ ਸਵਾਲ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਐਸ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਦੇ 27 ਹੁਣ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਹ ਭਾਗ ਅਤੇ ਦੋ ਪਿਛਲੇ ਭਾਗ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਹਨ ਇਹ ਸ਼ਰਤਾਂ। [ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰਭੁਤਾ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ ss. ਸਬੂਤ ਦੇ 25, 26 ਅਤੇ 27 ਐਕਟ ਅਤੇ ਜਾਰੀ :] ਸੈਕਸ਼ਨ 27, ਜੋ ਕਲਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਿਛਲੇ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈ ਗਈ ਮਨਾਹੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਸੈਕਸ਼ਨ, ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕੁਝ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸ਼ਰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਨਤੀਜੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤੱਥ ਦੀ ਖੋਜ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਨਾਲ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਦੀ ਖੋਜ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤੱਥ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਖੋਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਵੇਖੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਕੁਝ ਗਾਰੰਟੀ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਹੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੋਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ; ਪਰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਹੱਦ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਤੱਥ ਖੋਜੇ ਗਏ ਤੱਥ ਦੀ ਸਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣ ਲਈ

ਅਜਿਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਜਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਛੁਪਾਉਣ ਦੇ ਕਿਸੇ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਕੁਝ ਵਸਤੂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਮੁਰਦਾ ਸਰੀਰ, ਇੱਕ ਹਥਿਆਰ ਜਾਂ ਗਹਿਣੇ, ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਮੁਖਬਰ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ। ਤਾਜ ਲਈ ਮਿਸਟਰ ਮੇਗਾਵ, ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ "ਖੋਜਿਆ ਤੱਥ" ਭੌਤਿਕ ਹੈ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਵਸਤੂ, ਅਤੇ ਉਹ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜੋ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਉਸ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ. ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਏ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਸਰੀਰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ, ਕਿ ਹਥਿਆਰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਇੱਕ ਕਤਲ ਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਗਹਿਣੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਇੱਕ ਡਕੈਤੀ ਵਿੱਚ ਚੋਰੀ, ਸਭ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ. ਜੇ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ ਐੱਸ. 27, ਦੋਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈ ਗਈ ਪਾਬੰਦੀ ਵਿੱਚ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਪਦਾਰਥ ਰਹੇਗਾ ਪੁਲਿਸ, ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਪਿਛਲੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ. ਇਹ ਪਾਬੰਦੀ ਸ਼ਾਇਦ ਡਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਸੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਜੋ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਬੇਲੋੜੇ ਦਬਾਅ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਦੁਆਰਾ ਇਕਬਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ. ਪਰ ਜੇ ਸਾਰੇ ਦੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦੀ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਇੱਕ ਵਸਤੂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੇਰਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਮੌਕੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਪਾਬੰਦੀ ਹੋਵੇਗੀ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਗੁਆ. ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਐਸ. 26, ਐਸ ਦੁਆਰਾ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ. 27, ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਪਦਾਰਥ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ "ਖੋਜਿਆ ਤੱਥ" ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਨਾ ਗਲਤ ਹੈ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਵਸਤੂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਭਾਗ ਦੇ ਅੰਦਰ; ਦੀ ਖੋਜੀ ਤੱਥ ਉਸ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਵਸਤੂ ਹੈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਗਿਆਨ, ਅਤੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਇਸ ਨਾਲ ਵੱਖਰਾ ਸਬੰਧ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤੱਥ। ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਉਪਭੋਗਤਾ, ਜਾਂ ਪਿਛਲੇ ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਵਸਤੂ ਸੈਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਖੋਜ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਕਿ "ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੀ ਛੱਤ ਵਿੱਚ ਛੁਪਾ ਕੇ ਇੱਕ ਚਾਕੂ ਪੈਦਾ ਕਰਾਂਗਾ" ਇੱਕ ਚਾਕੂ ਦੀ ਖੋਜ ਵੱਲ ਅਗਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ; ਚਾਕੂ ਲੱਭੇ ਗਏ ਸਨ ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ। ਇਹ ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਨ ਲਈ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਚਾਕੂ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਛੁਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਚਾਕੂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਪਰਾਧ, ਖੋਜਿਆ ਗਿਆ ਤੱਥ ਬਹੁਤ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ। ਪਰ ਜੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਿਆ ਜਾਵੇ “ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੈਂ A ਨੂੰ ਛੁਰਾ ਮਾਰਿਆ ਹੈ।”, ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਹਨ ਅਯੋਗ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਚਾਕੂ ਦੀ ਖੋਜ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਘਰ।"

[ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ]

21. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਖੋਜੇ ਗਏ ਤੱਥ ਵਿੱਚ ਉਸ ਥਾਂ ਦਾ ਸਮਾਵੇਸ਼ ਹੋਵੇ ਜਿਥੋਂ ਵਸਤੂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਅਤੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਕਤ ਤੱਥ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਸਤੂ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਪਿਛਲੇ ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਸ ਦੀ ਖੋਜ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਇੱਕ ਸਿਲਸਿਲੇ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

22. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਚੰਦਰਨ ਬਨਾਮ ਤਮਿਲ ਨਾਡੂ ਦੀ ਰਾਜ5$_{SUPERSCRIPT}$ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਉਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਦਾ ਬਿਆਨ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਹੋਈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਗਹਿਣੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀ 'ਤੇ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜੋ ਕਿ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ (ਐਕਸ. ਪੀ-27) ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਪੀਡਬਲਿਊ-34 ਅੱਗੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੋਵੇਗਾ:

“36. ……ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਏ-1 ਦੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਨੂੰ

ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਅਧੀਨ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ….” 23. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਅਧੀਨ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ।

“5. …….ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜੋ ਅਨਿਵਾਰਿਆ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ, ਧਾਰਾ 27 ਅਧੀਨ ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਨਾ ਆਈ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਆਈ ਹੋਵੇ ਜੋ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਧਾਰਾ 27 ਅਧੀਨ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਬਿਆਨ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਖੋਜ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜੋ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ ਉਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੈ, ਉਸੇ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਇਸ 'ਤੇ ਬਣਾਈ ਗਈ ਰਾਏ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਮਾਨ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਅਭਿਯੋਗ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਜੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਸਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਰਾਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਮੂਲ ਵਿਚਾਰ ਬਾਅਦ ਵਾਲੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਉਸ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਤੱਥ ਕਿਸੇ ਕੈਦੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਖੋਜ ਦੌਰਾਨ ਖੋਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਖੋਜ ਇਹ ਗਾਰੰਟੀ ਹੈ ਕਿ ਕੈਦੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੱਚੀ ਹੈ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕਬਾਲੀ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਦੋਸ਼ਾਰੋਪਣ ਸੁਭਾਵ ਦੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਜੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਤੱਥ ਦੀ ਖੋਜ ਵਿੱਚ ਨਤੀਜਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਜਾਣਕਾਰੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਹ ਭਲੀ ਭਾਂਤਿ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵਸਤੂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਤੱਥ ਦੀ ਖੋਜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੌਂਸਲ ਵਿੱਚ ਪੁਲੁਕੁਰੀ ਕੋਟਾਇਆ ਬਨਾਮ ਸਮਰਾਟ [AIR 1947 PC 67 : 48 Cri LJ 533 : 74 IA 65] ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦੇਣ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ “ਖੋਜਿਆ ਗਿਆ ਤੱਥ” ਉਸ ਥਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਉਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਪਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। (ਦੇਖੋ ਰਾਜ ਬਨਾਮ _____)” "ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਬਨਾਮ ਦਾਮੂ [(2000) 6 SCC 269 : 2000 SCC (Cri) 1088 : 2000 Cri LJ 2301] ....."

25. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਤਿੰਨ-ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਸੁਬਰਮਣਿਆ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ ਹੈ:

"82. ਉਪਰੋਕਤ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਅਭਿਯੋਗ ਪੱਖ ਨੇ ਖੋਜਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਬਤ ਅਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ:

"27. ਦੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਕਿੰਨਾ ਹਿੱਸਾ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ—

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ, ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕੋਈ ਤੱਥ ਖੋਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਉਹ ਹਿੱਸਾ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਜੋ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਤੱਥ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

83. ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਅਭਿਯੋਗ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਅਤੇ ਮੂਲ ਖਾਮੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਉਸ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਦਾ ਸਹੀ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜੋ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਅੰਤਤਃ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਥ ਦੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਅਗਵਾਈ ਦਿੱਤੀ।

84. ਜੇਕਰ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਮਰਜੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਲੈ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਹਥਿਆਰ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਦੀ ਦਫਨ ਥਾਂ,

ਕੱਪੜੇ ਆਦਿ ਲੁਕਾਏ ਹੋਏ ਹਨ, ਤਾਂ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਜੋ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਦੋ ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਦੋ ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਣ ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸ ਥਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ ਜਿਥੇ ਉਸ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਹਥਿਆਰ ਆਦਿ ਲੁਕਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਦੋ ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹਾਂ (ਪੰਚ-ਗਵਾਹਾਂ) ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਜਿਹਾ ਬਿਆਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਬੋਲੇ ਗਏ ਸਹੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਪੰਚਨਾਮਾ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੰਚਨਾਮਾ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਭਾਗ ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੋ ਸਕੇ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜੀ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਪੰਚਨਾਮਾ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਭਾਗ ਪੂਰਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁਲਿਸ ਪਾਰਟੀ ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਦੋ ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹਾਂ (ਪੰਚ ਗਵਾਹਾਂ) ਨਾਲ ਉਸ ਖਾਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਜਾਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਉਸ ਖਾਸ ਥਾਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਵੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਹਥਿਆਰ ਜਾਂ ਖੂਨ ਨਾਲ ਸਨੇ ਕੱਪੜੇ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਲੇਖ ਖੋਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪੰਚਨਾਮਾ ਦੇ ਦੂਜੇ ਭਾਗ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੋਂ ਖੋਜ ਪੰਚਨਾਮਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਅਧੀਨ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੌਖਿਕ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਫ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਪਹਿਲੂਆਂ ਵਿੱਚ ਅਧੂਰਾ ਹੈ।"

26. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਆਈ.ਓ. ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਉਮੀਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਖੋਜ ਪੰਚਨਾਮਾ ਤਿਆਰ ਕਰੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਅਧੀਨ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਛੱਡੋ ਰਿਕਵਰੀ ਪੰਚਨਾਮਾ ਉਕਤ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਣਾ, ਬੋਬੀ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 3/ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਥੇ) ਦਾ ਬਿਆਨ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਅਧੀਨ ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰਿਤ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਹਾਂ ਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਬੋਬੀ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 3/ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਥੇ) ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

27. ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਰਿਸਥਿਤੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਉਹ ਸੀ ਕਿ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਬੋਬੀ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 3/ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਥੇ) ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਹੋਈ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਬਰਾਮਦਗੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਕਥਿਤ ਰਿਕਵਰੀ ਮੈਮੋ ਇੱਕ ਬਣਾਉਟੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਪੀ-14 ਅਨੁਸਾਰ ਕਥਿਤ ਰਿਕਵਰੀ ਇੱਕ ਢੋਂਗ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਕਤ ਬਰਾਮਦਗੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਕੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਕ□ਤ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

28. ਜਿਹੜੇ ਤੌਰ ਤੇ ਸ਼ਿਬੂ @ ਸ਼ਿਬੂ ਸਿੰਘ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1) ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਾਧੂ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਫਾਵੜੇ ਦੀ ਕਥਿਤ ਬਰਾਮਦਗੀ ਹੈ। ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਫਾਵੜਾ ਵੀ ਉਸੇ ਥਾਂ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਥੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦਾ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਬੋਬੀ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 3/ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਥੇ) ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ। ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫਿਰ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਫਾਵੜੇ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੀ ਥਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਬੋਬੀ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 3/ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਥੇ) ਦੇ ਖੁਲਾਸਾ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ; ਫਿਰ ਵੀ, ਇਸਨੇ ਉਕਤ ਫਾਵੜੇ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਮੰਨਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਬਰਾਮਦਗੀ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਸੀ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਿਬੂ @ ਸ਼ਿਬੂ ਸਿੰਘ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1) ਦੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਤੋਂ ਵਿਕ□ਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

29. ਇਸ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਹਾਲਾਤ ਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਨਾਲ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਵੇਖਿਆ ਜਾਣਾ, ਪੀਡਬਲਿਊ-1 ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ, ਕੇਵਲ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਵੇਖੇ ਜਾਣ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ 'ਤੇ, ਦੋਸ਼ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਅਭਿਯੋਗ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਬੋਬੀ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 3/ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਥੇ) ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਹੋਈ ਸੀ। ਬੋਬੀ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 3/ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਥੇ) ਦੇ ਘਰ ਤੋਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ, ਭਾਵੇਂ ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ, ਨਕਲੀ ਅਤੇ ਬਣਾਉਟੀ ਹੈ। ਸ਼ਿਬੂ @ ਸ਼ਿਬੂ ਸਿੰਘ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1) ਦੇ

ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਫਾਵੜੇ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਹੈ ਜੋ, ਭਾਵੇਂ ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ, ਬੋਬੀ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 3/ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਥੇ) ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖੁਲਾਸਾ ਬਿਆਨ ਕਾਰਨ ਵੀ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ।

30. ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਕੜੀ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਤੀਜੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

"40. ……ਅਸੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਸੁਝਾਅਾਂ ਦੇ ਗੁਣ-ਦੋਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹਾਂਗੇ ਕਿ ਪਰਿਸਥਿਤੀਜਨਕ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਦੋਸ਼ ਦਰਜ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਪਹਲੂ 'ਤੇ ਵਿਸਥਾਰਤ ਚਰਚਾ ਦੀ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਤਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਸਬੂਤ ਕੇਵਲ ਪਰਿਸਥਿਤੀਜਨਕ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢਣ ਲਈ ਅਭਿਯੋਗ ਵੱਲੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਤੱਥ ਅਤੇ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹਰ ਵਾਜਬ ਸੰਦੇਹ ਤੋਂ ਪਰੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਤੱਥ ਅਤੇ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਨਾ ਕੇਵਲ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨਾਲ ਸੁਸੰਗਤ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਬਲਕਿ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਬੇਗੁਨਾਹੀ ਨਾਲ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੰਗਤ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਬੇਗੁਨਾਹੀ ਨਾਲ ਸੁਸੰਗਤ ਹਰ ਵਾਜਬ ਹਾਇਪੋਥੀਸਿਸ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

32. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਹੋਰ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੋਵੇਗਾ:

“71. ……ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਇਸ ਵਿਚਾਰ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਦੇਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕੋਈ ਤੱਥ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਖੋਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਇਹ ਗਾਰੰਟੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੱਚੀ ਸੀ ਅਤੇ ਨਤੀਜਤਨ ਉਕਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਦੇਣ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਤੇ ਪੁਖਤਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਾਧਨ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਖੋਜ ਨਾਲ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਬਾਰੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਬੂਲਨਾਮੇ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਝੂਠੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ….”

33. ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 71 ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਇਹ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੁਬਾਰਾ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਲਈ ਦੋ ਮੁੱਖ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਹਨ ਕਿ (1) ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ (2) ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹੋਵੇ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਇਸ ਵਿਚਾਰ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਦੇਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕੋਈ ਤੱਥ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਖੋਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਇਹ ਗਾਰੰਟੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੱਚੀ ਸੀ ਅਤੇ ਨਤੀਜਤਨ ਉਕਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਦੇਣ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

34. ਉਕਤ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਕ ਕਬੂਲਨਾਮੇ ਵਾਲਾ ਬਿਆਨ ਸੀ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਨਾਲ ਪੁਸ਼ਟੀ ਮਿਲੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਖੁਲਾਸਾ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਉਸ ਸਬੰਧੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਥੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸ਼ਰੀਰ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬੋਬੀ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 3/ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਥੇ) ਦਾ ਕੋਈ ਕਬੂਲਨਾਮਾ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

35. ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ।

36. ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ 18ਵੀਂ ਦਸੰਬਰ 2004 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਫੈਸਲਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 395, 365, 364, 201, 380, 302 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਕੇ ਧਾਰਾ 34 ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 25ਵੀਂ ਅਗਸਤ 2008 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਉਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਉਹ ਫੈਸਲਾ ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਬੌਂਡ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ।

37. ਲੰਬਿਤ ਅਰਜ਼ੀ(ਆਂ), ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਵੇਗੀ।

ਬਿਭੂਤੀ ਭੂਸ਼ਣ ਬੋਸ
(ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ : ਸ਼ੇਵਾਲੀ ਮੋਂਗਾ, ਐਲ.ਸੀ.ਆਰ.ਏ.)

ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate